

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 6 april 2023
Ons kenmerk 14/5.1/2023000528
Behandeld door team Water, Bodem en Milieu
Onderwerp: Ereschuld Drenthe
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij informeren u over de brief die wij samen met gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze aan de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (Mijnbouw), de heer Vijlbrief, hebben gestuurd. Op 15 maart 2023 bezocht de staatssecretaris de gemeente Aa en Hunze. Dit bezoek vond plaats naar aanleiding van het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Tijdens dat bezoek is gesproken over de conclusies en aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Daarbij heeft de staatssecretaris aangegeven dat waar in het rapport wordt gesproken over Groningen dit ook over Noord-Drenthe gaat en dat de overheid niet alleen een ereschuld heeft aan Groningen, maar ook aan dat deel van Drenthe dat in het effectgebied van het Groningenveld valt. In bijgaande brief geven wij aan wat wij verstaan onder het inlossen van de ereschuld en doen wij een voorstel voor een compensatieplan.

Persbericht

Vanmiddag om 14.00 uur geven wij samen met de gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze een toelichting op de brief en het compensatieplan voor Drenthe. Aansluitend versturen wij een persbericht dat als bijlage bij deze brief is meegestuurd.

Wij verzoeken u om tot 15.00 uur hierover nog niet te communiceren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Brief aan Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
2. Persbericht
wa.coll.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. De heer dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

6 april 2023

Onderwerp: Ereschuld, toekomstperspectief voor Noord-Drenthe

Geachte heer Vijlbrief,

Op vrijdag 24 februari 2023 is het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen gepresenteerd. Wij herkennen vanuit Noord-Drenthe de daarin getrokken conclusies en aanbevelingen. Ook zijn we er content mee dat u in de nasleep van het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie op bezoek bent geweest in ons gebied en ook erkent dat de gaswinning uit het Groningenveld ook grote gevolgen heeft voor Noord-Drenthe (de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld). Schade aan huizen en infrastructuur, schade aan het imago als leefgebied en natuurlijk de mentale schade die het leven onder onveilige omstandigheden heeft teweeg gebracht. De afhandeling van de schade moet milder, makkelijker en menselijker worden. Daarnaast moet er ook gezorgd worden voor een toekomstperspectief voor de inwoners van onze gemeenten, zodat het leef- en vestigingsklimaat blijvend kan worden versterkt en het voor bedrijven en inwoners aantrekkelijker wordt om in Noord-Drenthe te (blijven) wonen en werken. Daarbij moet er ook geïnvesteerd worden in herstel en ontwikkeling van het karakter van het gebied en het behoud van cultureel erfgoed. Noord-Drenthe heeft daarbij vanuit de eigen kracht en het unieke karakter ook veel te bieden.

Bezoek en afspraak compensatieplan toekomstperspectief

Tijdens uw bezoek op 15 maart jl. aan Noord-Drenthe hebben we als gemeenten en provincie Drenthe met u gesproken over de conclusies en aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Ook heeft u ruim de tijd genomen om te spreken met inwoners van het gebied. Zeer nodig en zinvol. Het was fijn om de bevestiging van u te krijgen dat waar in het rapport wordt gesproken over Groningen dit ook over Noord-Drenthe gaat. Dat wat voor Groningers in het effectgebied Groningenveld geldt, ook moet gelden voor Drenten in het effectgebied Groningenveld. Wij hebben ook gezamenlijk opnieuw bevestigd dat schade binnen het effectgebied in Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld met toepassing van de omgekeerde bewijslast (wettelijk bewijsvermoeden) onverwijld moet worden vergoed en niet moet worden doorverwezen naar andere loketten.

Tijdens het bezoek hebben wij afgesproken een compensatieplan voor Noord-Drenthe op te stellen waarmee recht wordt gedaan aan de situatie in en inwoners van Drenthe. In deze brief geven we hiervoor als drie gemeenten samen met de provincie Drenthe een eerste aanzet. Daarmee vragen we u om een substantiële financiële bijdrage voor Noord-Drenthe als inlossing van de ontstane ereschuld.

Complexe situatie door gestapelde mijnbouw

De gemeenten Noordenveld, Aa en Hunze en Tynaarlo liggen in het effectgebied van het Groningenveld waar ook het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dit betekent dat trillingen en/of bodembeweging in dit gebied dusdanig zijn (geweest), dat deze schade veroorzaakt hebben. De enquêtecommissie heeft daarbij erkend en benadrukt, dat de schadelijke gevolgen van de gaswinning zich ook in Drenthe voordoen, waardoor de situatie nagenoeg identiek is aan Groningen. Daar komt bij dat de situatie in Drenthe complex is. Naast de gaswinning uit het Groningenveld ondervinden inwoners van onze gemeenten gevolgen van gaswinning uit kleine velden, ondergrondse gasopslag en zoutwinning. De exacte implicaties van deze gestapelde mijnbouw zijn nog onvoldoende onderzocht en daardoor onduidelijk. Een gevolg is dat schade veroorzaakt door gestapelde mijnbouwactiviteiten nog niet goed en niet adequaat wordt afgehandeld en daarmee geen recht wordt gedaan aan de inwoners van Drenthe. Waar in Groningen sprake is van het beëindigen van de mijnbouwactiviteiten is daarvan in Drenthe geen sprake. Hier is zelfs sprake van een toename van mijnbouwactiviteiten.

Wettelijk bewijsvermoeden en schadeafhandeling

In Noord-Drenthe is schade geleden die direct te wijten is aan de winning uit het Groningenveld. Het staat buiten kijf dat de schade aan huizen en infrastructuur binnen het effectgebied in Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld dient te worden vergoed. Tot op heden blijkt in de praktijk dat dit niet altijd het geval is en dat inwoners naar andere loketten worden verwezen, ondanks dat het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is.

De nadruk is de afgelopen jaren sterk op de juridische afbakening van schaderegelingen (o.a. IMG en Commissie Mijnbouwschade) komen te liggen, waardoor er in veel gevallen geen sprake is van een ruimhartige, eenduidige en rechtvaardige schade-afhandeling voor onze inwoners. Extra inspanning is daarom nodig om een stressvolle bureaucratie voor inwoners te voorkomen. Vooral ook omdat de gevolgen van de gestapelde mijnbouw nog onduidelijk zijn. Wij willen dan ook nogmaals benadrukken dat er uitvoering moet worden gegeven aan het wettelijk bewijsvermoeden en dat schade binnen het effectgebied onverwijld moet worden toegekend en uitgekeerd!

Opnieuw pleiten wij daarom voor één loket mijnbouwschade, waar volgens één kader (het wettelijk bewijsvermoeden) schade wordt afgehandeld. Zodat inwoners worden ontzorgd en er materieel sprake is van rechtsgelijkheid voor inwoners. In die zin is de enquêtecommissie ook helder: het gaat hier om een ereschuld die moreel van aard is, en niet strikt juridisch.

Verleden en toekomst: anders voor Drenthe

Voor een belangrijk deel zal ook voor Drenthe het stoppen met de aardgaswinning in het Groningenveld van betekenis zijn. Hiervoor wezen we al op de gestapelde mijnbouw. Daarnaast zal mijnbouw in Drenthe zoals het lijkt niet zoals in Groningen op korte termijn stoppen. Voor onze gemeenten in het noorden betekent dit dat er nog sprake is van winning uit kleine velden waarvan de effecten ook in deze gemeenten merkbaar zijn. Nog specifieker is de gasopslag Norg met zijn eigen vraagstukken en een mogelijk verzoek om een nieuwe winning. Voor deze zaken is er alleen toekomstperspectief wanneer invulling wordt gegeven aan de schuld uit het verleden.

Toekomstperspectief

Compensatie van het betreffende gebied zal een structurele bijdrage moeten leveren aan het perspectief van de inwoners. Deze omvat verbeteringen aan de kwaliteit van de leefomgeving,

stimulering van de aantrekkelijkheid van het gebied en borging van een duurzaam economisch toekomstperspectief voor de regio. Binnen de Noord-Drentse gemeenten doen zich verschillen in sociaal-maatschappelijke positie voor. In sommige delen hebben inwoners een onderwijsachterstand, hebben ze minder te besteden en is de sociale samenhang in hun gemeenschappen kwetsbaar.

Over de breedte geldt dat er sprake is van een toekomstige bevolkingskrimp, en van een bovengemiddelde vergrijzing en ontgroening. Het gaat veelal om kleine kernen die zijn verdeeld over een relatief uitgestrekt gebied. Dit betekent dat lokaal voorzieningen onder druk staan. Sluiting van winkels, horeca, sportvoorzieningen en scholen betekent een klap voor de betreffende gemeenschappen, waarvan het moeilijk herstellen is. Door de aardbevingen zijn deze effecten juist in deze gebieden versterkt. Dergelijke ontwikkelingen hebben direct invloed op de sociale cohesie en op de aantrekkelijkheid van het gebied in termen van wonen, verblijven en recreëren. In deze brief schetsen we langs de lijnen van drie clusters de hoofdlijnen waarop extra investeringen nodig zijn.

Wellicht ten overvloede willen we hierbij nog opmerken dat Noord-Drenthe geen onderdeel uitmaakt van het Nationaal Programma Groningen en er derhalve ook geen eerdere middelen beschikbaar zijn gekomen.

Drie clusters met impulsen

De aandachtsgebieden waar structurele investeringen het meest nodig zijn en zullen renderen, vallen in drie clusters te verdelen:

1. Herstel van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving: een fysieke impuls

Veel inwoners van het effectgebied hebben schade aan hun huizen. Huizen zijn minder waard geworden, zowel direct naar aanleiding van aardbevingen en/of bodembeweging, als indirect als gevolg van het minder aantrekkelijk worden van het gebied. Een fysieke impuls moet erop gericht zijn deze schade in brede zin te compenseren, op het niveau van de huishoudens. Daarnaast krijgen woningeigenaren in het effectgebied middelen voor het aardgasvrij en aardbevingsbestendig maken van hun huizen en middelen voor verduurzaming. Verder krijgen zij een budget voor verbeteringen aan hun huis, om het woongenot en de aantrekkelijkheid van het huis te optimaliseren.

2. Trots op een leefbare gemeenschap: sociaal-maatschappelijke impuls

In het woord samenleving zit 'samen'. Samen verbinding voelen geeft veerkracht, ook wanneer het tegenzit. Een sociaal-maatschappelijke impuls kan in de getroffen gebieden helpen om de samenhang te vergroten. Dat willen we doen door dorpsfondsen, waardoor verbindende activiteiten kunnen worden georganiseerd en het verenigingsleven kan worden ondersteund. Dat doen we ook in de vorm van investeringen in dorpshuizen of cultuur- en sportfaciliteiten, waarbij aandacht is voor het toekomstbestendig bouwen van deze publieke gebouwen. Verder willen we de financiële stress verlichten waar het kan en investeren in de mentale gezondheid van inwoners. Ook het welbevinden van kinderen in de gebieden is negatief beïnvloed door de aardbevingen: met het oog daarop investeren we in onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke ondersteuning.

3. Borging van een duurzaam toekomstperspectief: een economische impuls

Investerings moeten vooral structurele impact hebben. Een economische impuls is gericht op een aantrekkelijk gebied in de toekomst, om te wonen, verblijven en recreëren. Vandaar dat het nodig is dat we investeren in een aantal projecten die de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit duurzaam versterken. Het gaat dan om investeringen in de regionale infrastructuur, en bijvoorbeeld in voorzieningen als wandel- en fietspaden en het ontwikkelen van markante plaatsen of gebouwen. Bovenregionale voorzieningen, zoals het openbaar vervoer staan eveneens onder druk. In de diverse dorpen zijn buslijnen al komen te vervallen. We willen daarnaast de toegankelijkheid en ontsluiting van bepaalde gebieden versterken. Hierbij laten we ons inspireren door en maken we verbinding met regionale initiatieven als het Deltaplan voor het Noorden en Drenthe 4.0.

Bij de bovenstaande drie clusters zal de focus vanzelfsprekend liggen op de gebieden en de inwoners die zijn getroffen door het aardbevingsleed. De investeringen moeten daar renderen, waar het nadeel aan de orde is. Die investeringen zijn enerzijds publiek van aard, en hebben anderzijds de vorm van ondersteuning van huishoudens.

De weg naar concretisering

Gelet op de korte tijdspanne tussen uw bezoek en deze brief is het logisch dat er nog geen plan ligt dat tot in de puntjes is uitgewerkt. Het zou ook niet passend zijn om een gedetailleerde invulling te geven, terwijl gemeenteraden, inwoners en colleges nog niet intensief betrokken zijn geweest. Wij willen de uitgewerkte gebiedsplannen in nauwe co-creatie met de inwoners van onze gemeenten vormgeven.

In deze brief leest u wel de contouren van onze inzet. Gelet op de complexiteit van de ondergrondse situatie, de geleden schade en de kwetsbare uitgangspositie van delen van het gebied zal het moeten gaan om een substantiële impuls. Wij herkennen ons vanuit Noord-Drenthe in grote lijnen in de compensatievraag van per saldo zo'n 50.000 euro per inwoner die Groningen afgelopen week heeft gesteld. Zoals aangegeven moet dit echter nog nader worden geconcretiseerd. Voor ons en onze inwoners is het belangrijk dat bij het samenstellen van een pakket voor de toekomst onze drie Noord-Drentse gemeenten gelijk op moeten lopen met de Groningse gemeenten.

Startbudget voor opstellen gebiedsplannen

Sommige investeringen zijn op korte termijn al aan de orde, terwijl andere onderdelen een veel langere periode zullen beslaan. Het gaat erom een structurele impuls aan de getroffen gebieden te geven, die de ontstane ereschuld compenseert. De komende tijd willen we met u in gesprek over een tijdlijn om te komen tot een concretisering van gebiedsplannen voor onze gemeenten. Voor een zorgvuldig en deugdelijk ontwikkelproces ontbreken ons op dit moment de middelen. De gemeenten Noordenveld, Aa en Hunze en Tynaarlo doen daarvoor een beroep op u om een bedrag van € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor dit ontwikkelproces. Graag ontvangen we hiervoor op korte termijn een toezegging zodat we snel van start kunnen gaan.

De parlementaire enquête heeft schrijnend duidelijk gemaakt dat er een niet te rechtvaardigen disbalans is ontstaan tussen nationale lusten en regionale lasten. Nationale winst is ten koste gegaan van veiligheid en leefomstandigheden van onze inwoners. Dat vraagt om meer dan reparatie. Er is iets goed te maken. Daarover moeten we het gesprek gaan voeren en de daad bij het woord voegen.

Een afschrift van deze brief hebben wij verstuurd naar de Eerste Kamer, de Tweede Kamer, de gemeenteraden van Noordenveld, Aa en Hunze en Tynaarlo en Provinciale Staten van Drenthe.

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester

Het college van de gemeente Tynaarlo

de heer P. Koekoek
secretaris

de heer drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Het college van de gemeente Noordenveld,

de heer A.D. Hamstra
locosecretaris

de heer K. Smid
burgemeester

Het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe,

W.F. Brenkman MSc,
provinciesecretaris

mevrouw drs. J. Klijnsma,
commissaris van de Koning
in de provincie Drenthe

gemeente Tynaarlo

GEMEENTE NOORDENVELD

gemeente
Aa en Hunze

provincie Drenthe

Noord-Drenthe wil compensatie voor gevolgen gaswinning Groningenveld

De gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze en de provincie Drenthe willen een substantiële financiële bijdrage van het Rijk als compensatie voor de jarenlange gaswinning in het Groningenveld. Deze gaswinning heeft ook in delen van de drie Noord-Drentse gemeenten veel impact gehad door schade als gevolg van aardbevingen en bodembeweging. Met de compensatie kan de door de parlementaire enquêtecommissie benoemde ereschuld worden ingelost en kan verder toekomstperspectief aan de inwoners en regio worden geboden. Vandaag zijn de plannen op hoofdlijn gepresenteerd en per brief aan Hans Vijlbrief (staatssecretaris Mijnbouw) toegestuurd.

Concreet willen de drie gemeenten en provincie een substantiële financiële bijdrage om te kunnen investeren op drie thema's: herstel van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving (met name schadeherstel en fysieke verbetering van woningen en de leefomgeving), versterking van publieke voorzieningen en borging van een duurzaam toekomstperspectief. De focus ligt daarbij vanzelfsprekend op de gebieden en inwoners die zijn getroffen door de gaswinningsproblematiek.

Toekomstperspectief

De afhandeling van schade moet milder, makkelijker en menselijker worden. Mensen moeten niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Binnen het effectgebied van het Groningenveld moet de omgekeerde bewijslast altijd worden toegepast en direct tot schadeherstel of een vergoeding leiden. Daarnaast moeten woningen moeten aardgasvrij kunnen worden gemaakt en worden verduurzaamd. Verder moeten er bijvoorbeeld middelen komen voor aardbevingsbestendige gebouwen en voor verbeteringen van de huizen om het woongenot en de aantrekkelijkheid te optimaliseren.

Ook zijn er investeringen nodig in de leefbaarheid van de regio. Volgens burgemeester Anno Wietze Hiemstra (Aa en Hunze en woordvoerder namens de Noord-Drentse gemeenten) gaat dat om meerjarige extra investeringen in publieke voorzieningen, zoals dorpshuizen, onderwijs, kinderopvang, sport-/cultuurfaciliteiten en dorpsfondsen, "maar ook investeringen in de mentale gezondheid van inwoners en het verlichten van financiële stress door daarvoor speciale programma's te maken en bijvoorbeeld extra te investeren in maatschappelijke ondersteuning". Tot slot willen de drie gemeenten en de provincie afspraken maken met het Rijk over een nieuw toekomstperspectief voor het gehele gebied. Deze economische impuls is gericht op een nog aantrekkelijker gebied in de toekomst, om te wonen, verblijven en recreëren. Daar horen investeringen bij in infrastructuur, bereikbaarheid, openbaar vervoer en cultureel erfgoed, maar ook in de toekomst van het landelijk gebied.

De uitvoering van het compensatieplan vergt een substantiële financiële bijdrage van het Rijk. Daarbij herkennen de Noord-Drentse gemeenten en de provincie zich in grote lijnen in de compensatievraag vanuit Groningen van per saldo zo'n 50.000 euro per inwoner. Hoeveel exact nodig zal zijn moet blijken uit de verdere gedetailleerde uitwerking. Voor de Noord-Drentse gemeenten, de provincie en

de inwoners is het belangrijk dat de financiële investeringen in de genoemde 3 thema's gelijk op moeten lopen met de Groningse gemeenten.

Uitwerking in gebiedsplannen

Het compensatieplan is een plan op hoofdlijnen. Het zou volgens de Noord-Drentse gemeenten en de provincie ook niet passend zijn om nu met een gedetailleerd uitgewerkt plan te komen, terwijl inwoners en gemeenteraden nog niet intensief betrokken zijn geweest. Hiemstra: "De volgende stap is om het compensatieplan uit te werken in gebiedsplannen die in nauwe samenwerking met de inwoners van de gemeenten moeten worden opgesteld. Om op korte termijn te kunnen starten met het opstellen van de gebiedsplannen en het doorlopen van een zorgvuldig proces vragen de gemeenten een ontwikkelbudget van 1 miljoen aan de staatssecretaris".

Keerpunt

De gemeenten en provincie presenteerden de plannen in 't Keerpunt, een café in Spijkerboor. Een symbolische keuze aldus burgemeester Hiemstra: "Uiteindelijk hopen we ook echt dat dit het keerpunt is en dat inwoners met deze investeringen gecompenseerd worden en meer toekomstperspectief krijgen en hier veilig en fijn kunnen wonen."

Ereschuld, toekomstperspectief voor Noord-Drenthe

Dit is er aan de hand

De parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen was helder: Nederland heeft een ereschuld. Niet alleen aan Groningen, maar óók aan Noord-Drenthe. Aardbevingen houden niet op bij de provinciegrens. Inwoners uit de gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze ondervinden ook de gevolgen van de aardgaswinning uit het Groningerveld.

Schade aan huizen en infrastructuur, schade aan het imago als leefgebied en de mentale schade die het leven onder onveilige omstandigheden teweegbrengt. Naast de gaswinning uit het Groningerveld ondervinden inwoners gevolgen van gaswinning uit kleine velden, ondergrondse gasopslag en zoutwinning. De drie gemeenten en de provincie komen met een compensatieplan als inlossing van de ontstane ereschuld. Dit vraagt een substantiële financiële bijdrage van het Rijk. Zo zorgen we voor toekomstperspectief voor de inwoners van Noord-Drenthe.

Concreet willen de drie gemeenten en provincie een financiële bijdrage om te kunnen **investeren op drie thema's**

Herstel van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving

- Ruimhartige compensatie voor geleden schade, zonder aarzelen en zonder juridische barrières.
- Woningen verduurzamen en aardgasvrij.
- Budget voor verbeteringen aan woning voor extra woongenot.
- Aardbevingsbestendig bouwen.

Versterking van publieke voorzieningen

- Instellen dorpsfondsen voor activiteiten en verenigingsleven.
- Investeringen in toekomstbestendige dorpshuizen, cultuur- en sportfaciliteiten.
- Investeren in mentale gezondheid en verlichten financiële stress.
- Kansen en welbevinden kinderen vergroten: impuls onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke ondersteuning.

Borging van een duurzaam toekomstperspectief

- Economische impuls voor blijvende aantrekkelijkheid van het gebied voor wonen, werken en recreëren.
- Uitvoeren projecten die landschap en ruimtelijke kwaliteit duurzaam versterken.
- Investeringen in lokale en regionale infrastructuur: extra wandel- en fietspaden en ontsluitingen, verbetering openbaar vervoer.

Vervolg →

- In de komende tijd worden de plannen, samen met inwoners uit de regio, verder uitgewerkt.
- Voor het concretiseren van de plannen vragen de gemeenten om een bijdrage van €1 miljoen euro.